

STATISTIKAALANE TEGEVUS

Eesti Panga üks oluline ülesanne on koostada riigi maksebilansistatistika ning raha- ja finantsstatistika.

Eesti Panga tänapäevane, paindlik ja rahvusvahelisi soovitusi arvestav statistika kogumise, töötlemise ning avaldamise korraldus on nii rahapoliitilise analüüsi kui ka finantssektori ja Eesti välissektori riskide hindamise sisend. Keskpanga veebilehe pidevalt täiendatav statistikarubriik sisaldab üle 400 tabeli ja teeb pangas koostatud statistika kättesaadavaks kõigile huvilistele.

Eesti Pank lähtub oma statistikaalases tegevuses nii riigisisestest kui ka rahvusvahelistest huvist. Ülesandeid täidetakse riikliku statistika üldtunnustatud häid tavasid järgides, olles samal ajal efektiivne ja ressursisäästlik.

Aktiivselt osaleti **uut riiklikku statistikaseadust väljatöötava töögrupi tegevuses ja aruandluse lihtsustamist kavandava valitsuskomisjoni töös**, et Eesti riikliku statistika korraldus vastaks eespool nimetatud nõuetele. Mõlemad töögrupid asutati 2008. aastal, et tänapäevastada riikliku statistika korraldust ja selle õiguslikke aluseid Eestis ning hõlbustada juba kogutud andmete korduvkasutamist statistika tegemisel. See aitaks kaasa andmete esitamisest tekkiva halduskoormuse vähendamisele ning alandaks statistika tegemise kulutusi.

Eesti Pank osales Euroopa Komisjoni ja Euroopa Keskpanga mitme tööühma ja komitee kaudu ning seminaridel **rahvusvaheliste statistika-standardite nüüdisajastamises**. Aastast 2014 hakkavad kõik Euroopa riigid korraga rakendada uusi maksebilansistatistika standardeid ja sisemajanduse koguprodukti (SKP) statistika standardeid.

Pangandus- ja muu finantsstatistika

2008. aasta alguses jõustus suur hulk Eesti Panga presidendi määrusi, millega muudeti ole-

masolevaid ja kehtestati täiendavaid aruandeid krediitiasutustele. Muudatused olid ajendatud eelkõige vajadusest viia aruandlus kooskõlla rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega. Kuna tegemist on integreeritud aruandlusega, millega kogutakse andmeid nii statistika koostamiseks kui ka järelevalve teostamiseks, siis arvestati aruandlusmuudatuste väljatöötamisel kõigi huvipoolte vajadustega, sh Euroopa Keskpanga statistikamäärustest tulenevate nõuetega.

Kui krediitiasutused tegid aruandlusmuudatustest tulenevad ettevalmistused enamasti 2007. aasta teises pooles, siis Eesti Panga jaoks koondus suurem osa tegevustest just 2008. aasta esimesse kvartalis. Muudatused hõlmasid peaaegu kõiki väljundeid, sealhulgas andmeedastust Euroopa Keskpangale, Rahvusvahelisele Valuutafondile jt. Seetõttu muudeti nii väljundite vorme kui ka andmete kokkupaneku päringusüsteeme.

Statistika kasutajate ettepanekul täiendati mitut Eesti Panga veebilehel avaldatavat statistika-tabelit ja muudeti statistika avaldamise kalendrit. Viimati nimetatu osas seisnes muudatus eelkõige enamiku statistikatabelite avaldamise koondamises 2–3 päevale, mis võimaldab statistika kasutajatel saada pangandussektori arengust parema tervikvaate.

2008. aasta oli aruandlust kehtestavate määruste muudatuste poolest oluliselt tagasihoidlikum kui eelnev aasta. Esiletoomist väärivad Tagatisfondi aruandluse täiendused, mis tulenesid tagatavate hoiuste piirmäära tõstmisest 20 000 eurolt 50 000 eurole, ja hoiu-laenuühistutele aruandluskoostuse kehtestamine Eesti Panga ees. Viimati nimetatu puhul asendati seni koostöölepingutel põhinenud koostöövorm Eesti Panga presidendi määrusega. Hoiu-laenuühistud peavad alates 2009. aastast esitama keskpangale kuise bilansi ja kvartaalse kasumiaruande. Vastavad koondandmed on avalikkusele kättesaadavad Eesti Panga veebilehel.

Aasta teisel poolel tehti ettevalmistusi kvartaalsete **finantskontode koostamise automatiseeritud süsteemi loomiseks**. Kuna tegemist on väga spetsiifilise süsteemiga, uuriti ka teiste riikide praktikat ja otsustati selles vallas teha koostööd Soome Pangaga. Pärast mitmeid konsultatsioone jõuti arusaamale, et Soome Panga loodud tarkvara sobib funktsionaalsuse poolest ka Eesti Pangale. Aasta lõpuks jõuti kokkuleppele, et Soome Pank on nõus andma olulise mooduli kõnealusest tarkvarast Eesti Pangale tasuta, kuid ei võta endale sellega seoses min-geid kohustusi. Kuna Soome Pangalt saadav tarkvara on ainult üks osa kogu süsteemist, tuleb Eesti Pangal andmebaasi struktuuridest ja muudest teguritest lähtuvalt puuduolevad komponendid endal arendada. Tegu on suure projektiga, esimesed testimised on kavas 2009. aasta lõpus.

2008. aastal jätkusid regulaarsed kohtumised krediitdiasutuste, hoiu-laenuühistute, statistikaameti ja finantsinspeksiooniga. Turuosalistega koostöös keskenduti eelkõige infovahetusele, et tagada aruannete ajakohasus ja vastavus kõigi poolte vajadustele ja võimalustele. Statistikaameti ja finantsinspeksiooniga koostöö põhi-eesmärk oli suurendada väljundite kooskõla ja kvaliteeti ning vähendada aruandesubjektide aruandluskoormust.

Maksebilansistatistika

2008. aastal arendati veebipõhist aruandlusportaali eAruanne, tehti koostööd andmeesitajatega maksebilansi algandmete ja väljundite kvaliteedi parandamiseks ning täiendati maksebilansi metoodikat.

Maksebilansistatistika veebipõhise aruannete kogumissüsteemiga **eAruanne** oli 2008. aasta lõpuks liitunud 1182 ettevõtjat ehk 34% andmeesitajatest. Aasta jooksul liitus portaaliga 192 andmeesitajat. Portaaliga kasutajate hulgast lahkus 37 ettevõtjat, peamiselt likvideerimise või ühine-

mise tõttu. Esialgne analüüs näitas, et portaaliga liitunud ettevõtjate statistikakultuur (aruannete esitamise tähtaeg, vastasmäär) oli kõrgem kui valimis keskmiselt.

Aasta jooksul tehti aruandlusportaalile hooldustöid, täiendati autentimisvõimalusi ja selgitati välja valdkonnad, mida tuleb arendada. Muudatuspakett tellitakse koostööpartnerilt 2009. aasta teisel poolel.

Koostöö statistilisi andmeid koguvate ja haldavate riigiasutustega oli tihe. Eestis kasutusele võetud ühtne elektrooniline raamatupidamissüsteem avaliku sektori üksustele (nn saldoandmik) võimaldab Eesti Pangal kasutada seda allikat valitsussektori algandmete saamiseks. 2008. aasta jooksul seoti koostöös statistikaametiga saldoandmiku kontod maksebilansi ja investimispositsiooni kirjetega, et tulevikus saada statistikaametist juba maksebilansi ja majandusstatistika osakonna vajadusi rahuldavad väljavõtted. Saldoandmike väljavõttele tuginedes asendati välisabi senine kassapõhine arvestus tekkepõhisega, mis parandas tunduvalt valitsussektori ülekannete ning nõuete ja kohustuste kvaliteeti.

Reisiteenuste konto koostamisel võeti uue andmeallikana kasutusele statistikaameti piiriloenduse kvartaliaruanne. Koostöös Tartu Ülikooli ettevõttega Positium OÜ alustati mobiilpositsioneerimise meetodi katsetamist mitteresidentide arvu hindamiseks Eestis.

2008. aastal alustati kaudselt mõõdetavate finantsvahendusteenuste (FISIM) arvestuse kooskõlla viimist IMFi maksebilansi käsiraamatu uue versiooniga. Praegu kehtivas versioonis käsitletakse FISIMi investeerimistulude hulgas, uue metoodika järgi on see finantsteenuse. Uuele arvestusele üleminekuga kaob ka FISIMi erinevast käsitlest põhjustatud vastuolu maksebilansi ja rahvamajanduse arvepidamise muu maailma kontode vahel. FISIMi arvestusmetoo-

dika kooskõlastati statistikaametiga ja tehti ka esimesed testarvutused. Kõik välissektori FISIMi arvestamise lähteandmed pärinevad Eesti Pangast, seetõttu võetakse FISIMi arvestamine statistikaametilt lõplikult üle 2009. aasta jooksul.

Võeti vastu otsus avaldada alates 2009. aasta esimesest kvartalist maksebilanss tähtajaga T + 70 päeva senise T + 90 päeva asemel, et viia maksebilansi ja sisemajanduse koguprodukti avaldamistähtaeg omavahel kooskõlla.

Lisaks tegeldi väliskaubandusstatistikas esilekerkinud probleemide lahendamise, sunniraha rakendamispõhimõtete väljatöötamise, maksebilansi kiirhinnangu mudeli täiendamise, kaubanduskrediidi ja tinglike majandusüksuste hindamismudelite väljatöötamise ning paljude muude teemadega. Jätkus ka maksebilansistatistika kvaliteedi hindamine kahe kvaliteediaruandega aastas. Esimene neist oli Eurostati initsiatiivil ja Euroopa Liidu määrustel põhinev iga-aastane jooksevkonto ja otseinvesteeringustatistika kvaliteeti hindav aruanne. Selle põhjal oli Eesti maksebilansi kvaliteet endiselt hea, sest hilisem korrigeerimine on jäänud lubatud piiridesse.

Rahvusvahelise koostöö valdkonnas jätkus osavõtt Euroopa Keskpanga väärtpaberite koondandmebaasi (CSDB) projektist. Osavõtt seisnes peamiselt Eesti Väärtpaberite Keskregistri registreeritud võlakirjaemissioonide ja börsil kaubeldavate aktsiate andmete kvaliteedi kontrollimises ning igakuises edastamises Euroopa Keskpannale. Jätkus välismaiste tütarettevõtete struktuuri ja tegevust käsitleva ühenduse statistika (FATS) vaatluse ettevalmistamine, kus koostöös Läti ja Leedu keskpankade kolleegidega täpsustati valimit ning kirjeldati vaatluse korraldamiseks vajalike tööde ulatus ja ajakava. Vaatlus toimub 2009. aasta kevadsuvel, tulemused edastatakse Eurostatile 2009. aasta septembris.

Eesti Panga esindajad osalesid aktiivselt eurodes tehtavate välismaksete määruse¹ uuendamisel ning esitasid parandusettepanekuid sisu ja vormi kohta. Määruse menetlemine jätkub 2009. aastal.

Eesti ühinemisläbirääkimistel Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooniga (OECD) on maksebilansi- ja majandusstatistika osakonna vastutusvaldkond otseinvesteeringute statistika. Sellega seoses täideti mahukas otseinvesteeringute statistika kogumist, avaldamist ja meetoodikat käsitlev küsitlus (SIMSDI) ning edastati OECD nõuetejärgsed aegread. Samuti võeti osa OECD investeeringute statistika töögrupi tegevusest, kus eksamineeriti Eestit otseinvesteeringustatistika valdkonnas seoses ühinemisläbirääkimistega. Lisaks edastati OECD teenuste statistika käsiraamatu uuendamist käsitlev meetoodiliste ettepanekute küsimustik ning osaleti töögrupi kohtumises.

Üldmajandusstatistika

Üldmajandusstatistika vallas jätkati regulaarset andmeedastust Euroopa Keskpannale ja Rahvusvahelisele Arvelduspangale (BIS). Samuti jätkus koostöö Euroopa Keskpannaga hinnastatistika alal, kus üks teemasid oli reguleeritud hinnad tarbijahinnaindeksi koosseisus. Eelmisest aastast jätkuva teemana olid vaatluse all telekommunikatsiooniteenused ning uue teemana elektri ja gaasi hind.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2001. aasta 19. detsembri määrus (EÜ) nr 2560/2001 eurodes tehtavate välismaksete kohta.